

Schriftelijke vragen aan bevoegd gezag
dd 21-07-2023, v2

Vragen m.b.t. historie

1.1 | Zijn er in verleden eerder incidenten geweest m.b.t. vervuiling in Forepark?

Antwoord:

Bij Delfland en gemeente Den Haag zijn geen eerdere incidenten bekend met verontreiniging van het oppervlaktewater tot gevolg. Voorafgaand aan het baggeren wordt standaard de waterbodem op een standaardpakket van PFAS-en, waaronder PFOS bemonsterd. In 2020 gaf de analyse van de waterbodem een PFOS-waarde boven interventiewaarde aan (tijdelijke interventiewaarde was destijds 110 microgram per kilogram droge stof, en deze is per 2021 een definitieve interventiewaarde op 59 microgram per kilogram droge stof). Er zijn binnen het beheergebied van Delfland op dit moment geen vergelijkbare situaties bekend voor PFOS. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat PFAS in waterbodems binnen Delfland bijna nooit worden waargenomen boven de norm. Er zijn af en toe plekken waar PFAS boven de normen voor waterbodem uitkomen maar dit is minimaal.

1.2 | Graag ontvangen we een overzicht van de vergunningen die zijn verleend aan bedrijven in L'veen/Forepark waarin het lozen van PFAS-stoffen is aangegeven.

Antwoord:

Delfland verleent geen vergunningen die betrekking hebben op lozingen van PFAS-stoffen op het oppervlaktewater. We verlenen sowieso geen vergunningen voor activiteiten die de waterkwaliteit nadelig beïnvloeden.

De Omgevingsdienst Haaglanden heeft een overzicht van bedrijven gemaakt van het bedrijventerrein Forepark en gedeeld. De Omgevingsdienst geeft daarbij aan dat niet alle bedrijven onder de Wet milieubeheer vallen, maar wel onder het Activiteitenbesluit milieubeheer. Deze bedrijven zijn meldingsplichtig. Er wordt momenteel een analyse van bedrijven gemaakt rondom het probleemgebied. Hierbij wordt gekeken of in het verleden lozingen zijn toegestaan, wat de aard van die lozingen was en welke eisen hieraan gesteld zijn.

1.3 | Graag ontvangen we een kaart van L'veen met daarop aangegeven de waterpeilen, stroomrichting van water naar gemalen en de gemalen zelf.

Antwoord:

Toelichting bij kaart in bijlage 1. Het watersysteem van Leidschenveen bestaat uit één groot peilgebied (peilgebied I op de kaart). In dit peilgebied wordt het hele jaar een waterpeil van NAP -4,85 m aangehouden. Het poldergemaal aan de Broekweg in Leidschendam zorgt ervoor dat het waterpeil niet te hoog wordt. Als door regen te veel water in de polder komt, stroomt het wateroverschot via sloten en duikers richting het poldergemaal. Op de kaart is dit globaal aangegeven met blauwe pijlen. Het poldergemaal voert het overtollige water af naar het hoofdwatersysteem (de boezem) van Delfland. De zuidelijke delen van het peilgebied voeren overtollig water af via duikers (ondergrondse waterverbindingen) naar de noordelijke delen. De noordelijke delen voeren het water af via een duiker onder de rijksweg A4.

Tijdens droge periodes kan er een watertekort in de polder ontstaan. In dat geval kan van verschillende kanten water worden aangevoerd. Namelijk via de noordzijde aan de Zuidvliet, via de westzijde door de sloot van de Tedingerbroekpolder of via verschillende inlaatpunten uit de Veenwegwating. Op de kaart is dit aangegeven met rode pijlen.

1.4 | Graag ontvangen we een chronologisch overzicht van alle activiteiten (o.a. meten, baggeren, rietmaaien, algen verwijderen) die hebben plaatsgevonden voor en na de constatering van de hoge PFOS waarden in de sloot in het Forepark.

Antwoord:

- De watergang wordt jaarlijks in het najaar gemaaid door de gemeente Den Haag
- April 2020: kwaliteitsmeting van de waterbodem
- Zomer 2020 en januari 2021: metingen van de waterkwaliteit in de sloot nabij Tiber
- Najaar 2020: straatkolkenmetingen
- April 2021: verwijderen waterbodem tot aan leggerdiepte
- Begin juli 2023: op twee locaties (sloot Tiber en woonwijk nabij Van Baaklaan) waterkwaliteit onderzocht
- Juli tot en met september: onderzoek naar waterkwaliteit, landbodem en grondwater

1.5	Graag ontvangen we een overzicht van de locaties (aangeduid op een kaart) en momenten van de metingen naar PFAS-stoffen (waaronder PFOS).
<p>Antwoord:</p> <p>Op de kaart in bijlage 2 staan de locaties van metingen van het onderzoek naar waterkwaliteit, landbodem en grondwater.</p> <p>Op maandag 11 juli 2023 is de waterkwaliteit op de locaties OW218-215 en OW218-216 onderzocht, weergegeven op de kaart in paars met een sterretje. Dit is gedaan om de gegevens over de PFOS-verontreiniging te actualiseren en om een beeld te krijgen van eventuele verspreiding richting de woonwijk.</p> <p>Ook is in de tweede helft van juli een onderzoek naar waterkwaliteit, landbodem en grondwater uitgevoerd. De locaties van dit onderzoek zijn op de kaart weergegeven met groene punten en lijnen in de sloten. De monsters voor het onderzoek naar de waterkwaliteit zijn door AQUON genomen. AQUON is een gespecialiseerd onderzoeks- en adviesbureau.</p> <p>De monsters van landbodem en het grondwater zijn ter plaatse van de verontreinigde sloot genomen (meetpunten in oranje) door Ingenieursbureau Land. Op basis van deze monsters kan worden vastgesteld of de PFOS-verontreiniging ook in de aangrenzende landbodem of het grondwater aanwezig is. Zo wordt een inschatting gemaakt of de PFOS-vervuiling vanaf het land naar de sloot plaatsvindt.</p>	
1.6	Uw overzicht van 2020 laat ook verhoogde waarden zien in water langs Donau, Dinkel en Tedingeroord, kunt u verklaren waardoor deze zo hoog zijn?
<p>Antwoord:</p> <p>De metingen ter plaatse van Donau (ter hoogte van de Linge/Dinkel 19,40 microgram per kilogram droge stof en ter hoogte van de rotonde en Neckar 25,40 microgram per kilogram droge stof) en Veenweg (nabij de Tedingeroord 6,4 microgram per kilogram droge stof) zijn verricht in de waterbodem. Dit betreffen dus geen metingen van het oppervlaktewater.</p> <p>Voor de verhoogde gehalten in de waterbodem op deze locaties is geen duidelijke verklaring. PFAS-stoffen worden zeer breed toegepast in allerlei materialen en processen. Uitspoeling via hemelwater, rioolwater en zelfs verspreiding via de lucht wordt niet uitgesloten. Enige verspreiding van PFOS vanuit de sloot aan de Tiber richting Donau en Dinkel is ook mogelijk. De sloten liggen immers in elkaars verlengde.</p> <p>Op basis van de in 2020 geldende risicogrenswaarde van het RIVM van 110 microgram per kilogram droge stof voor waterbodems, gaf deze waarde geen aanleiding voor nader onderzoek. De huidige voorgestelde risicogrenswaarde van het RIVM is 59 microgram per kilogram droge stof. De waarden van bovengenoemde waterbodems vallen ook onder deze risicogrenswaarde.</p>	
1.7	Graag ontvangen we uw procedure voor het meten van PFAS stoffen, waarin o.a. de meet methode, aantal metingen en de meet locaties in het oppervlaktewater en bodem worden duidelijk gemaakt. O.a. betref dit meerdere metingen per keer bij 1 waterpartij?
<p>Antwoord:</p> <p>Op de kaart in bijlage 2 staan de locaties van metingen van het onderzoek naar waterkwaliteit, landbodem en grondwater. In de wijk is een meetronde uitgevoerd zoals beschreven bij antwoord 1.5.</p> <p>Het water in de sloten wordt in eerste instantie eenmalig gemeten (met uitzondering van meetpunten OW218-215 en OW218-216, deze zijn twee keer gemeten). Deze metingen zorgen ervoor dat wij een beeld krijgen van de waterkwaliteit in de woonwijk en van het industrieterrein. Het slootwater wordt bemonsterd met monsterflessen. Deze monsters worden in het laboratorium verwerkt zodat de concentratie aan een standaardpakket PFAS (waaronder PFOS) wordt gemeten.</p> <p>Landbodemonderzoek wordt uitgevoerd ter plaatse van de sloot nabij de Tiber. Het onderzoek wordt door Ingenieursbureau Land uitgevoerd. Met een edelmanboor worden kleine hoeveelheden grond opgeboord. In een laboratorium wordt de grond per bodemlaag op PFAS (waaronder PFOS) geanalyseerd. Ingenieursbureau Land plaatst peilbuizen om de lokale grondwaterkwaliteit nabij de sloot te analyseren. Deze grondwaterkwaliteit monsters zijn niet representatief voor de grondwaterkwaliteit van de woonwijk. Het doel van het</p>	

landbodemonderzoek is tweeledig; enerzijds wordt hiermee bepaald of de PFOS-verontreiniging zich heeft verspreid naar de omliggende bodem en het grondwater. Anderzijds kan het inzicht geven of de PFOS-vervuiling vanaf het land naar de sloot plaatsvindt.

De bemonstering van de bodem, grondwater en oppervlaktewater wordt door gecertificeerde bedrijven uitgevoerd waarbij de door NEN opgestelde normen worden gehanteerd. Voor het bodem- en grondwateronderzoek gelden de NEN-normen 5717, 5720, 5725, 5740. Voor de waterkwaliteit NEN 6600-2:2019 nl. Analyses op PFAS-soorten worden in hiervoor geaccrediteerde laboratoria uitgevoerd.

Aan de hand van de resultaten van het hierboven beschreven onderzoek wordt samen met de gemeente Den Haag en de Omgevingsdienst Haaglanden bepaald óf en welke vervolgstappen nodig zijn.

1.8 | Waarom komt de gevonden PFOS niet voor in de gemeentelijke rapportage van RIS309914 (Actualisatie bodembeleid inzake PFAS) in dept 2021?

Antwoord:

De gemeente is bevoegd gezag voor de landbodem. Daarmee richt het bodembeleid van de gemeente Den Haag zich op de algemene bodemkwaliteit, waaronder grondstromen in de stad, en niet op de waterbodem.

1.9 | Heeft het Hoogheemraadschap de gemeente Den Haag, Omgevingsdienst Haaglanden en/of Provincie geïnformeerd zodra de vervuiling was geconstateerd?

Antwoord:

Gemeente Den Haag, Omgevingsdienst Haaglanden en de provincie Zuid-Holland zijn in 2021 niet geïnformeerd over de PFOS-verontreiniging in de waterbodem.

De Dijkgraaf heeft de burgemeester van Den Haag en de verantwoordelijk wethouder direct na het verschijnen van het artikel van Pointer op 13 juli jl. geïnformeerd. Er zijn ambtelijk contacten over de inhoud en de communicatie hieromtrent met zowel de gemeente Den Haag, de Omgevingsdienst Haaglanden en de provincie Zuid-Holland

1.10 | Welk bedrijf is de genoemde 'erkende' verwerker van de vervuilde baggerspecie?

Antwoord:

Het Rijksdepot de Slufter. Dit is een definitief depot: de bagger wordt niet hergebruikt.

1.11 | Welke methode is gebruikt bij het baggeren van de sloot? Is de specie daarbij te drogen gelegd op de sloot kant?

Antwoord:

Doel van de metingen voorafgaand aan het baggeren is om te bepalen of de bagger op de kant mag worden gelegd of direct moet worden afgevoerd. De met PFOS-verontreinigde waterbodem is in 2021 direct vanuit de sloot in de vrachtwagens geschept, waarna het is afgevoerd naar het Rijksdepot de Slufter. De bagger is dus niet te drogen gelegd op de aan de sloot grenzende bodem.

1.12 | Zijn er na het baggeren nog activiteiten in de sloot geweest, zoals riet maaien, algen/kroos verwijderen. Wat is met dit groen afval gebeurd?

Antwoord:

De gemeente Den Haag maait de sloten jaarlijks. Ook die van het bedrijventerrein Forepark en de aangrenzende woonwijk. Zij kunnen met terugwerkende kracht geen inzicht meer geven waar het maaisel van het bedrijventerrein en de aangrenzende woonwijken naartoe is afgevoerd.

1.13 | Waar zijn de hemelwater afvoer punten nabij de bedrijven in het Forepark/L'veen die mogelijk PFOS gebruikt hebben, zoals het bedrijf Fire-control? En op welke waterpartijen zijn deze specifieke hemelwater afvoer punten aangesloten?

Antwoord:

Op www.kaartendenhaag.nl is voor iedereen het rioolstelsel te bekijken onder de knop 'Ruimte en Infrastructuur' en vervolgens de knop 'Riolering Den Haag'. In het gebied van bedrijventerrein Forepark ligt een gescheiden rioolstelsel. Dat wil zeggen dat er geen verbindingen zijn tussen het vuilwaterstelsel en de sloot. Het regenwaterstelsel watert wel af op de omliggende sloten. Een eventuele vervuiling kan via het regenwaterstelsel in de sloot terecht komen.

1.14	Wat is het gezondheidsrisico voor (huis-)dieren bij drinken uit de sloot in kwestie en het eten van gewassen die aan de slootkant groeien (zoals gras). Welk ziekten kunnen zich daarbij ontwikkelen en op welke termijn?
<p>Antwoord:</p> <p>Vragen over gezondheidsrisico's kunnen omwonenden stellen aan de GGD Haaglanden via (088) 355 01 00 of gezondheidsmilieu@ggdhaaglanden.nl.</p> <p>De sloot op het bedrijventerrein blijft afgesloten en het RIVM-advies blijft vooralsnog gehandhaafd om het water niet te gebruiken voor moestuinen, niet in de sloten te zwemmen of hier gevangen vis op te eten.</p>	
1.15	Is er een mogelijk verband tussen de vervuiling en de sterk afgenomen hoeveelheid kikkers in de wijk?
<p>Antwoord:</p> <p>Dat kunnen we op basis van de beschikbare gegevens niet zeggen.</p>	
1.16	Is het Hoogheemraadschap wettelijk verplicht om melding te doen van vervuilingen die mogelijk de gezondheid van mens en dier kunnen aantasten?
<p>Antwoord:</p> <p>Op basis van artikel 6.8 en artikel 6.9 van de Waterwet moet de veroorzaker van de verontreiniging dit melden bij de beheerder. Delfland is hierbij de beheerder en niet de veroorzaker.</p> <p>Delfland staat over deze kwestie in direct contact met het RIVM, de GGD, de gemeente Den Haag, de Omgevingsdienst Haaglanden en de provincie Zuid-Holland.</p> <p>Vragen over gezondheidsrisico's kunnen omwonenden stellen aan de GGD Haaglanden via (088) 355 01 00 of gezondheidsmilieu@ggdhaaglanden.nl.</p> <p>De sloot op het bedrijventerrein blijft afgesloten en het RIVM-advies blijft vooralsnog gehandhaafd om het water niet te gebruiken voor moestuinen, niet in de sloten te zwemmen of hier gevangen vis op te eten.</p>	
1.17	Welke vergunningen in Forepark/L'veen waren er in de jaren voorafgaand aan de metingen in 2020 actief waarbij lozing van PFAS stoffen mogelijk was?
<p>Antwoord:</p> <p>Delfland verleent geen vergunningen die betrekking hebben op lozingen van PFAS-stoffen op het oppervlaktewater. We verlenen sowieso geen vergunningen voor activiteiten die de waterkwaliteit nadelig beïnvloeden.</p> <p>De Omgevingsdienst Haaglanden heeft een overzicht van bedrijven gemaakt van het bedrijventerrein Forepark en gedeeld. De Omgevingsdienst geeft daarbij aan dat niet alle bedrijven onder de Wet milieubeheer vallen, maar wel onder het Activiteitenbesluit milieubeheer. Deze bedrijven zijn meldingsplichtig. Er wordt momenteel een analyse van bedrijven gemaakt rondom het probleemgebied. Hierbij wordt gekeken of in het verleden lozingen zijn toegestaan, wat de aard van die lozingen was en welke eisen hieraan gesteld zijn.</p>	
1.18	Is het risico op verdere verspreiding als gevolg van het baggeren overwogen en gedocumenteerd?
<p>Antwoord:</p> <p>De bagger is afgevoerd naar het Rijksdepot de Slufter (zie antwoord 1.10). Tijdens de uitvoering van baggerwerkzaamheden wordt ervoor gezorgd dat verontreinigde en niet verontreinigde bagger gescheiden blijven. Delfland verspreidt slechts de bagger die verspreidbaar (niet verontreinigd) is conform de vigerende wet- en regelgeving (Wet bodembescherming en het Besluit bodemkwaliteit).</p>	

Vragen m.b.t. heden

2.1 Is de locatie van de vervuiling goed aangeduid (met borden, ook in Engelse taal) en is toegang tot het gebied beperkt?

Antwoord:

Op vrijdag 21 juli jl. is de sloot afgezet. Dinsdag 25 juli jl. zijn borden geplaatst met daarop de Nederlandse tekst:

DEZE SLOOT IS AFGESLOTEN IN VERBAND MET PFAS

Advies

- *Niet vissen of zwemmen*

- Niet gebruiken voor moestuin
- Huisdieren niet laten zwemmen/drinken

Voor meer informatie kan een QR-code worden gescand

De QR-code leidt naar de website van Delfland met vragen en antwoorden: [Vragen en antwoorden over PFOS in sloot bedrijventerrein Forepark Den Haag - Delfland \(hhdelfland.nl\)](#)

Graag benadrukken wij dat vissen in deze sloot sowieso al verboden was, dat het meenemen van zelf gevangen vis in deze wijk verboden is en dat wij het zwemmen op niet officiële zwemwaterlocaties in ons gebied altijd al afraden.

2.2 Welke metingen (locaties en type meting) doet u in de wijk L'veen om de verspreiding vast te stellen?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 1.5 en de kaart in bijlage 2.

2.3 Welk instituut voert de metingen uit en hoe garandeert u de onafhankelijkheid?

Antwoord:

Het oppervlaktewateronderzoek is uitgevoerd door AQUON. Het onderzoek naar de kwaliteit van de landbodem en grondwater rondom de sloot is uitgevoerd door Ingenieursbureau Land. Beide onderzoeksbureaus zijn gecertificeerd voor het uitvoeren van veldwerk conform de normen die zijn opgesteld door de NEN. De laboratoria die de PFAS-analyses uitvoeren zijn hiervoor geaccrediteerd door de Raad van Accreditatie.

2.4 Wordt de eventuele verspreiding in het grondwater onderzocht, en hoe en waar wordt dit gedaan?

Antwoord:

Ingenieursbureau Land voert momenteel een bodem- en grondwateronderzoek uit ter plaatse van de verontreinigde sloot nabij de Tiber. Het doel van het landbodemonderzoek is tweeledig; enerzijds wordt hiermee bepaald of de PFOS-verontreiniging zich heeft verspreid naar de omliggende bodem en het grondwater. Anderzijds kan het inzicht geven of de PFOS-vervuiling vanaf het land naar de sloot plaatsvindt.

De sloot is opgedeeld in twee deellocaties (voor en na de duiker ter plaatse van de straat IJssel). Het verkennend bodemonderzoek wordt uitgevoerd conform de richtlijnen van de NEN 5740:2009/A1:2016 (februari 2016). De twee deellocaties worden apart onderzocht conform de strategie voor een diffuus belaste niet-lijnvormige locatie (VED-HE-NL). Per deellocatie is een extra peilbuis en PFAS-in-grondwateranalyse opgenomen zodat het grondwater aan beide zijden van elk deelgebied onderzocht kan worden.

De grondwatermonsters zijn niet representatief voor de grondwaterkwaliteit in de woonwijk. De woonwijk ligt hiervoor te ver weg en is afgesloten door een watergang. Alleen de bovenste grondwaterlaag (freatisch) wordt onderzocht.

Delfland doet geen onderzoek naar de grondwaterkwaliteit in de woonwijk. Het controleren van de grondwaterkwaliteit ligt –afhankelijk van de diepte- volgens de Wet Bodembescherming bij de provincie Zuid-Holland en bij gebleken bodemverontreinigingen ligt de verantwoordelijkheid bij gemeente Den Haag. Provincie Zuid-Holland en gemeente Den Haag zijn beide geïnformeerd over de situatie.

2.5 Wordt de eventuele verspreiding in de walkant (gras) van de sloot onderzocht, hoe en waar wordt dit gedaan?

Antwoord:

Zie antwoord bij 2.4.

2.6 Hoe kunnen bewoners er zeker van zijn dat het eten van groente/fruit uit eigen tuin veilig is?

Antwoord:

Nieuwe metingen in de sloten rondom het bedrijventerrein Forepark in Den Haag bevestigen dat er PFOS en PFAS-stoffen in het slootwater zitten. De vervuilde sloot op het bedrijventerrein blijft daarom afgesloten en het RIVM-advies van 21 juli jl. blijft voornamelijk gehandhaafd om het water niet te gebruiken voor moestuinen, niet in de sloten te zwemmen of hier gevangen vis op te eten.

Vragen over gezondheidsrisico's kunnen omwonenden stellen aan de GGD Haaglanden via (088) 355 01 00 of gezondheidsmilieu@ggdhaaglanden.nl.

2.7 Is er een (tijdelijke) alternatief voor huisdieren zoals honden om af te koelen?

Antwoord:

Dit valt buiten onze bevoegdheden en taken.

2.8 Zijn er lopende vergunningen in Forepark/L'veen waarbij lozing van PFAS stoffen mogelijk is?

Antwoord:

Delfland heeft in de omgeving Leidschenveen/Forepark geen vergunningen verleend die betrekking hebben op lozingen van PFAS-stoffen op het oppervlaktewater. We verlenen sowieso geen vergunningen voor activiteiten die de waterkwaliteit nadelig beïnvloeden.

De Omgevingsdienst Haaglanden heeft een overzicht van bedrijven gemaakt en gedeeld. De Omgevingsdienst geeft daarbij aan dat niet alle bedrijven onder de Wet milieubeheer vallen, maar wel onder het Activiteitenbesluit milieubeheer. Deze bedrijven zijn meldingsplichtig. Wat het lastig maakt om een goed overzicht te houden, is het grote verloop op het bedrijventerrein. Er wordt momenteel een analyse van bedrijven op het bedrijventerrein gemaakt. Hierbij wordt gekeken of in het verleden lozingen zijn toegestaan, wat de aard van die lozingen was en welke eisen hieraan gesteld zijn.

2.9 Hoe en door wie worden de bewoners van L'veen geïnformeerd over de vervuiling en de vervolgactiviteiten?

Antwoord:

We informeren de bewoners via verschillende kanalen:

- Bewoners die ons benaderen via e-mail of telefonie, worden geholpen door ons Klantcontact Centrum. Tot nu toe hebben we circa 15 vragen van bewoners van Leidschenveen via deze weg beantwoord.
- We hebben regelmatig telefonisch contact met een aantal bewoners, onder wie de voorzitter van de bewonersorganisatie en buurtbewoner die betrokken is bij de buurtapp.
- We hebben bij de vervuilde sloot op het bedrijventerrein informatieborden geplaatst.
- Bewoners zijn via brieven (tweetal tot nu toe), onze website, socialmediakanalen en lokale en landelijke pers geïnformeerd.
- Begin september –na de schoolvakantie- organiseren Delfland, de gemeente Den Haag en de GGD Haaglanden samen met de bewonersorganisatie een informatiebijeenkomst om uitleg te geven over de situatie. Wijkbewoners kunnen tijdens deze bijeenkomst hun zorgen delen en vragen stellen.

2.10 Wat zijn de adviezen van de betrokken overheden (gemeente Den Haag, Omgevingsdienst Haaglanden en Provincie) over de vervuiling?

Antwoord:

Nieuwe metingen in de sloten rondom het bedrijventerrein Forepark in Den Haag bevestigen dat er hoge concentraties PFOS en andere PFAS-stoffen in het slootwater zitten. De vervuilde sloot op het bedrijventerrein blijft daarom afgesloten, de informatieborden daar blijven staan en het RIVM-advies om onder meer niet in de sloten te zwemmen, te vissen of moestuinen te besproeien blijft gehandhaafd. Zodra we vanuit het RIVM- duiding hebben gekregen op deze nieuwe resultaten kunnen we passende maatregelen nemen.

Delfland en de Omgevingsdienst Haaglanden doen samen onderzoek naar de mogelijke bron(nen) van vervuiling. Ondertussen onderzoeken Delfland en de gemeente Den Haag of en zo ja welke aanvullende maatregelen nodig zijn nadat de bron(nen) van de vervuiling is (of zijn) vastgesteld.

Vragen m.b.t. toekomst

3.1 Graag ontvangen we een overzicht van mogelijke lange termijneffecten op mens en dier.

Antwoord:

Hier kunnen wij geen uitspraken over doen.

Voor een algemeen advies over de gezondheidsrisico's van PFAS-stoffen (waaronder PFOS) verwijzen wij naar de website van het RIVM: [Risico's PFAS voor gezondheid en milieu | RIVM](#).

Vragen over gezondheidsrisico's kunnen omwonenden stellen aan de GGD Haaglanden via (088) 355 01 00 of gezondheidsmilieu@ggdhaaglanden.nl. Weet wel dat de GGD specifieke antwoorden kan geven nadat het RIVM een rapport over deze situatie op basis van nieuwe meetresultaten heeft uitgebracht.

3.2 Graag horen we hoe en wanneer de vervuilingen wordt gesaneerd.

Antwoord:

In aanvulling op het antwoord 2.10, hangen de te nemen maatregelen af van de duiding van het RIVM. Delfland en de gemeente Den Haag onderzoeken samen of en zo ja welke aanvullende maatregelen nodig zijn nadat de bron(nen) van de vervuiling is (of zijn) vastgesteld. Wanneer wij hier meer duidelijkheid over kunnen geven zullen wij u informeren.

3.3 Hoe wordt in vergunningen omgegaan met toekomstige bodem beroeringen zoals voor WarmtelinQ?

Antwoord:

Indien WarmtelinQ verwacht de bodem te beroeren, dient voorafgaand een historisch onderzoek te worden gedaan. Dat wil zeggen navragen bij gemeenten of Omgevingsdiensten of er bodemverontreiniging bekend is op de betrokken locatie of het tracé. Afhankelijk van de aard van een mogelijke verontreiniging zal daadwerkelijk bodemonderzoek moeten plaatsvinden. Indien er sprake is van een ernstige verontreiniging zal beroering van de bodem niet (zomaar) toegestaan zijn.

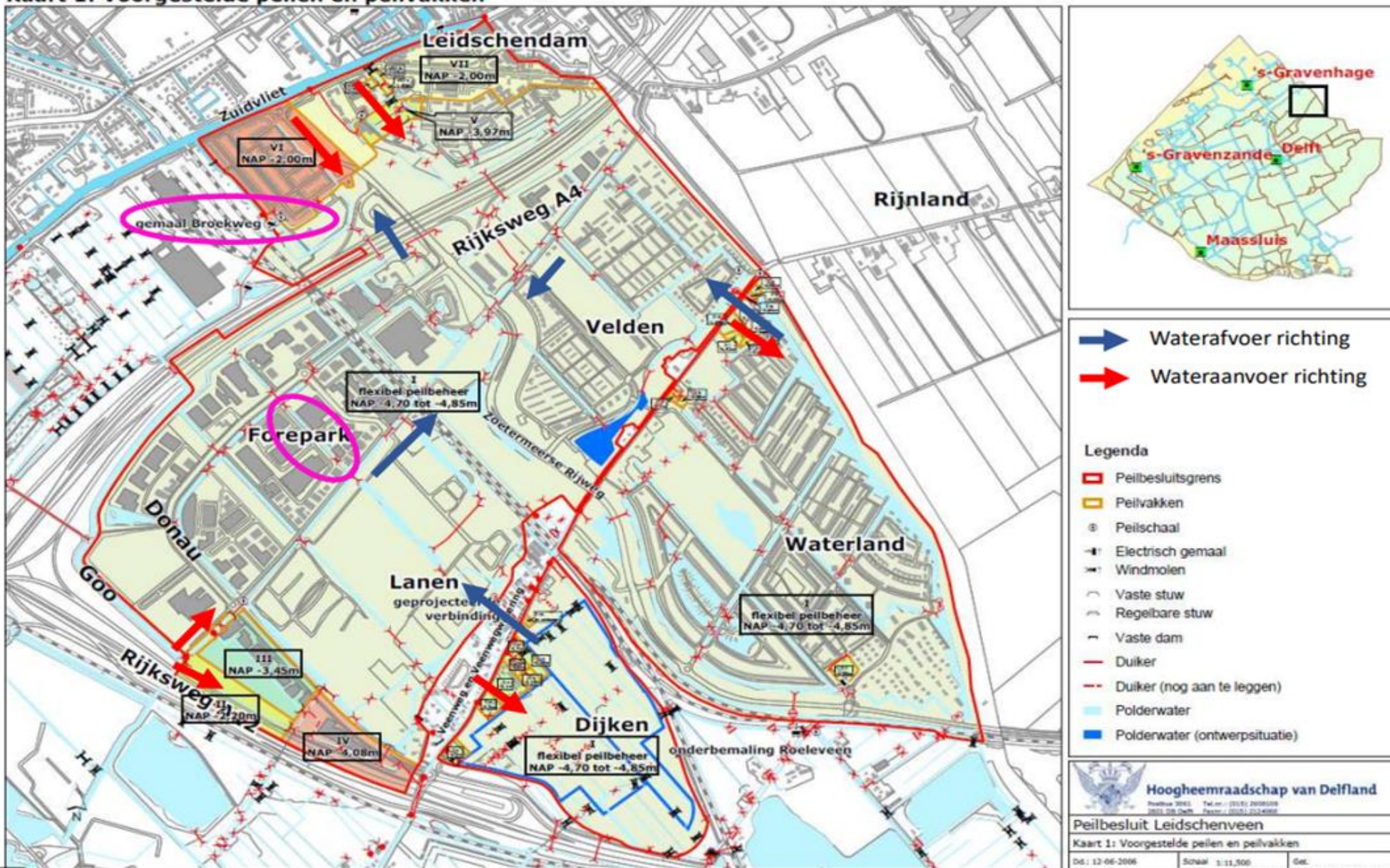
Het aanleggen van kabels en leidingen onder een sloot door, gebeurt met hulp van een boring. De boring gaat in dat geval onder de waterbodem door. Daarbij wordt een minimale gronddekking (afstand tussen de boring en de bodem van de sloot) voorgeschreven. De grondberoering, waarbij verontreiniging van het oppervlaktewater zou kunnen optreden, is hierbij minimaal.

Soms is het nodig om voor dit soort werkzaamheden het oppervlaktewater (tijdelijk) af te dammen en/of te dempen. Hierbij wordt in de vergunning voorgeschreven dat voorafgaand aan de demping de waterbodem moet worden gebaggerd. De bescherming van de waterkwaliteit bij het baggeren is geregeld in (artikel 3.17 van) het Besluit lozen buiten inrichtingen en hoeft dus niet in de vergunning te worden geregeld. Verontreinigde bagger mag niet worden teruggebracht in het oppervlaktewater, maar moet worden afgevoerd naar een erkend verwerker.

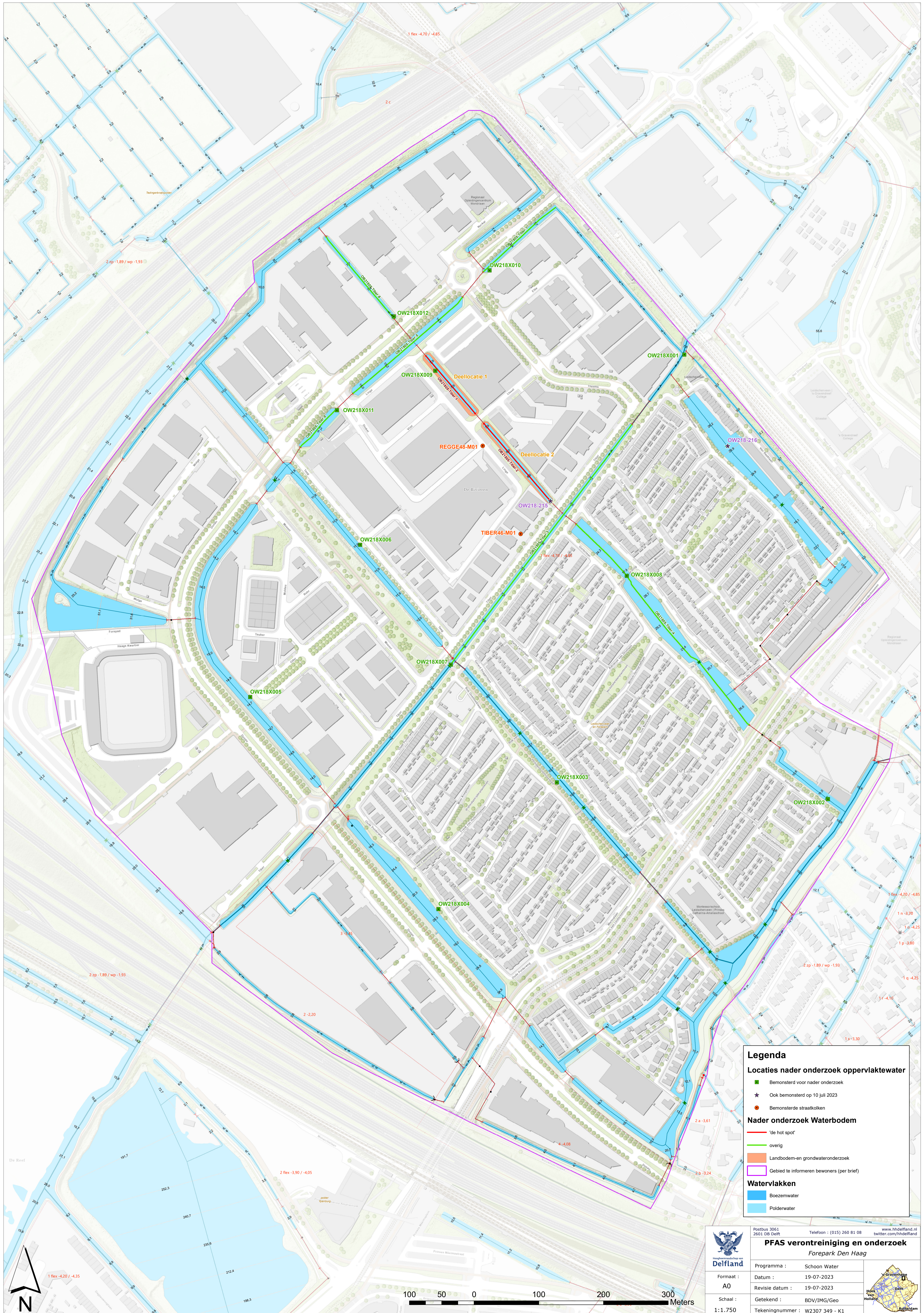
Het Besluit lozen buiten inrichtingen is hier te vinden: [wetten.nl - Regeling - Besluit lozen buiten inrichtingen - BWBR0029789](https://wetten.nl/Regeling-Besluit-lozen-buiten-inrichtingen-BWBR0029789) (overheid.nl)

Op de website van Delfland staat de meest recente informatie over [Dossier PFAS - Delfland \(hhdelfland.nl\)](https://hhdelfland.nl)

Kaart 1: Voorgestelde peilen en peilvakken

Legenda

Locaties nader onderzoek oppervlaktewater

- Bemonsterd voor nader onderzoek
- ★ Ook bemonsterd op 10 juli 2023
- Bemonsterde straatkolken

Nader onderzoek Waterbodem

- 'de hot spot'
- overig
- Landbodem- en grondwateronderzoek
- Gebied te informeren bewoners (per brief)

Watersvlakken

- Boezemwater
- Polderwater

	Postbus 3061 2601 DS Delft	Telefoon : (015) 260 81 08	www.hdeffland.nl twitter.com/hdeffland
	PFAS verontreiniging en onderzoek Forepark Den Haag		
Programma :	Schoon Water	Datum :	19-07-2023
Formaat :	AO	Revisie datum :	19-07-2023
Schaal :	1:1.750	Getekend :	BDV/IMG/Geo
		Tekeningnummer :	W2307 349 - K1

Probleem: Delfland doet er alles aan om de afgebeelde gegevens actueel en juist te houden. Delfland staat open voor opmerkingen of ideeën. Heeft u suggesties voor verbeteringen, opmerkingen of kennis of informatie toegen, dan stellen wij u graag bijzonder op prijs. ©DSB|Hdeffland.nl

Deze kaart is samengesteld op basis van Bezoekenplaatjes en andere beschikbare bronnen.